

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور واحد تهران جنوب

دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی

پایان نامه برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

عنوان پایان نامه :

(شناخت توانهای محیطی در برنامه ریزی گردشگری شهرستان خوی)

استاد راهنما : دکتر علی نصیری

استاد مشاور : دکتر حسن اسماعیل زاده

دانشجو : هادی مصطفائی

تابستان ۱۳۹۳

تقدیم ہے:

تمامی آنانی کہ آموختن را بہ من

آموختند.

سپاس و قدردانی

کسی که بذل کند به تو ، عنایت خود را ؛ تو نیز نهایت سپاسگزاری خود را به او بذل کن.

مُولَى الْمُوحِّدِينَ (حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام)

خداوند را شاکرم که به من ، فرصتی عطا فرمود تا بخشی از زندگانی ام را با انسانهایی فرهیخته سپری نمایم و از رهگذر این مصاحبت ، به بسط بینش مبتنی بر یادگیری ام ، یاری رسانم.

سپاس و ستایش ، خدای را سزااست که کسوت هستی را بر اندام آفرینش پوشانید او که تمامی ستایشگران ، از ستایش او عاجزند و تمامی حسابگران از شکر نعمتهای او ، ناتوان.

پس از حمد و ستایش خداوند متعال ، بر خود لازم می دانم که از استاد بزرگوار ، جناب آقای دکتر علی نصیری که مسئولیت راهنمایی این پایان نامه را بر عهده گرفته و در تمامی مراحل تحقیق ، نگارنده را مرهون راهنمائیهای عالمانه و لطف صبورانه و زایدالوصف خود قرار داده اند ، و همچنین از جناب آقای دکتر حسن اسماعیل زاده که به عنوان استاد مشاور در طول نگارش این پایان نامه ، نگارنده را با شفقت و بزرگواری یاری نمودند ، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم.

در این مجال ، از همه معلمان و استادان دوره تحصیلم که این اثر و هر آنچه از دانش کسب نموده ام ؛ حاصل زحمات ایشان است ، تشکر می نمایم از جمله : جناب آقای دکتر مصطفی طالشی مدیر گروه محترم رشته جغرافیا ، سرکار خانم دکتر نفیسه مرصوصی ، جناب آقای دکتر اسماعیل علی اکبری ، دکتر قدیر فیروزنیا و دکتر سیدمهدی موسی کاظمی و همچنین اساتید بزرگوار گروه جغرافیای دانشگاه ارومیه ؛ جناب آقای دکتر حسن حیدری و دکتر رشید سعیدآبادی.

از اهالی خونگرم و مسئولین محترم شهرستان خوی و گردشگران عزیز نیز که در تکمیل پرسش نامه ها و ارائه اطلاعات لازم ، گامی ارزشمند در به بارنشستن این اثر داشته اند ، سپاسگزاری می نمایم.

همچنین از برادر عزیزم جناب آقای مهندس غلامرضا پاشازاده (کارشناس ارشد GIS) نیز که در تهیه نقشه ها ، برادرانه یاری ام رسانده و در این مدت از هیچگونه کوششی دریغ ننمودند ، نهایت سپاس و قدردانی را می نمایم.

چکیده

گردشگری ارتباط تنگاتنگی با توان ها و ظرفیت های ناحیه ای هر منطقه دارد و از این رو اگر شناخت توان های محیطی به نحو شایسته ای صورت پذیرد، موجب اصلاح طرح ها و پیشگیری از بروز ناکامی ها در توسعه برنامه ریزی گردشگری مناطق خواهد شد با عنایت به اهمیت موضوع و جایگاه آن در برنامه ریزی های همه جانبه توسعه ای، از جمله اهداف این تحقیق، بررسی و مطالعه قابلیت ها و توان های محیطی - گردشگری شهرستان خوی و اثر آن در برنامه ریزی توریسم، همچنین کشف ناشناخته ها و قابلیت های مذکور و نیز ارائه راهکارهای بهینه در این زمینه می باشد از این رو این سؤال مطرح می شود که قابلیت های محیطی عمده توسعه صنعت گردشگری شهرستان خوی کدامند؟ و الگوهای مناسب گسترش توریسم در منطقه مورد مطالعه با توجه به مدل SWOT کدامند؟ در این تحقیق، با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و مد نظر قرار دادن متغیرهای محیطی (طبیعی و انسانی)، اقدام به نظرخواهی و وزن دهی برای سنجش اهمیت و تأثیر عوامل مؤثر در گردشگری این شهرستان با تحلیل کمی سوات شد که در این باب، از تجزیه و تحلیل های کمی به دست آمده از یافته های پژوهش چنین نتیجه گرفته می شود که وجود بازارچه مرزی رازی در بخش قطور با وزن نهایی ۳۲٪، آثار تاریخی - فرهنگی مثل بازار قدیمی خوی و مقبره شمس تبریزی با وزن نهایی ۳۰٪، وجود مزارع آفتابگردان، باغات گل سرخ، آلبالو، گیلاس و سیب، همچنین تفرجگاه فیرورق با جاذبه های طبیعی روستاگردی در بخش صفائیه با وزن نهایی ۳۳٪ و وجود مناظر بکر طبیعی، آبشار، چشمه های آب درمانی با آب و هوایی مطبوع با وزن نهایی ۳۴٪، مهمترین قابلیت ها و استعدادهای محیطی برای توسعه توریسم در منطقه مورد مطالعه می باشند شناخت و ارزیابی این قابلیت ها و استعدادهای محیطی، می تواند در ارائه الگوهای مناسب توسعه فضاهای توریستی، با توجه به توان ژنتیک منطقه، مؤثر باشد از مهمترین راهبردهای جذاب ارائه شده در این ارتباط نیز، سرمایه گذاری در فضای رسانه با امتیاز ۳/۲۱، تشویق بخش خصوصی به سرمایه گذاری در زمینه گردشگری از طریق اعطای تسهیلات خدماتی - رفاهی از طرف دولت به سرمایه گذاران با امتیاز ۲/۷۸ و پیاده کردن طرح های جذب گردشگر از طریق بررسی اقدامات انجام شده در کشورهای همسایه دارای توان های توریستی مثل کشورهای ترکیه، سوریه و آذربایجان با امتیاز ۲/۳۴ می باشند.

کلید واژه ها : توانهای محیطی، شهرستان خوی، گردشگری، مدل SWOT

فهرست مطالب

فصل اول : کلیات تحقیق

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۲	۱-۱ بیان مسأله و سوالات تحقیق.....
۴	۲-۱ پیشینه تحقیق.....
۷	۳-۱ پاسخ به سوالات تحقیق.....
۷	۴-۱ ضرورت و اهمیت تحقیق.....
۸	۵-۱ اهداف تحقیق.....
۹	۶-۱ جامعه آماری.....
۹	۷-۱ روش تحقیق.....
۱۰	۱-۷-۱ روش گردآوری اطلاعات.....
۱۳	۲-۷-۱ روش تجزیه و تحلیل داده ها.....

فصل دوم : مبانی نظری

۱۵	مقدمه.....
۱۶	۱-۲ تعاریف توریسم و توریست.....
۱۹	۲-۲ انواع توریسم.....

۱۹	گردشگری درمانی یا سلامت
۱۹	اکوتوریسم یا طبیعت گردی
۲۰	توریسم بازرگانی و تجاری
۲۰	گردشگری روستایی
۲۰	گردشگری تاریخی
۲۰	توریسم ورزشی
۲۱	توریسم زیارتی
۲۱	توریسم دهکده
۲۱	توریسم چادر زن و کاروانی
۲۱	توریسم نژادی یا قومی
۲۲	توریسم ماجرا جویانه
۲۲	گردشگری فرهنگی
۲۳	توریسم پایدار
۲۴	اثرات اقتصادی توریسم
۲۶	اثرات سیاسی توریسم
۲۷	اثرات اجتماعی - فرهنگی توریسم
۳۱	اثرات زیست - محیطی توریسم
۳۴	توریسم و اشتغال
۳۶	جاذبه های محیطی و ارتباط آن با گردشگری
۳۷	آثار توسعه توریسم و ارتباط آن با جغرافیا
۳۹	رابطه بین آب و هوا و توریسم

- ۴۱ ۱-۱۰-۲ تغییر آب و هوا و اثر آن بر توریسم
- ۴۲ ۱۱-۲ شهر و گردشگری شهری
- ۴۳ ۱۲-۲ توسعه پایدار
- ۴۶ ۱۳-۲ تعاریف اکوتوریسم
- ۵۰ ۱۴-۲ انواع اکوتوریسم
- ۵۰ ۱-۱۴-۲ اکوتوریست های آزاد
- ۵۰ ۲-۱۴-۲ گروههای علمی و دانشگاهی
- ۵۱ ۳-۱۴-۲ گردشگری زیست - محیطی
- ۵۲ ۴-۱۴-۲ اکوتوریسم پایدار
- ۵۲ ۱۵-۲ وضعیت اکوتوریسم در ایران
- ۵۳ ۱۶-۲ مناطق حفاظت شده
- ۵۵ ۱-۱۶-۲ اقتصاد فرا ملی مناطق حفاظت شده
- ۵۵ ۲-۱۶-۲ مناطق حفاظت شده به عنوان میراث طبیعی و فرهنگی
- ۵۶ ۱۷-۲ تعریف برنامه ریزی
- ۵۷ ۱۸-۲ برنامه ریزی گردشگری
- ۵۷ ۱۹-۲ اهمیت برنامه ریزی گردشگری
- ۵۹ ۲۰-۲ برنامه ریزی گردشگری در ایران
- ۶۱ ۲۱-۲ روش سوات (SWOT)
- ۶۲ ۱-۲۱-۲ روش شناسی برنامه ریزی راهبردی گردشگری (SWOT)
- ۶۳ ۲۲-۲ تدوین راهبردها
- ۶۵ ۲۳-۲ فرایند برنامه ریزی راهبردی توسعه گردشگری

۲۴-۲ ماتریس برنامه ریزی راهبردی کمی ۶۹

فصل سوم : ویژگی های جغرافیایی و پتانسیل های گردشگری شهرستان خوی

مقدمه ۷۲

۱-۳ بررسی کلی منطقه ۷۲

۱-۱-۳ موقعیت جغرافیایی و تقسیمات سیاسی ۷۲

۲-۱-۳ اطلاعات زمین شناسی منطقه ۷۴

۳-۱-۳ اطلاعات اقلیمی منطقه ۷۶

۲-۳ وئ گیهای تاریخی شهرستان خوی ۸۰

۳-۳ اطلاعات جمعیتی منطقه ۸۱

۴-۳ توان های محیطی - گردشگری شهرستان خوی ۸۳

۱-۴-۳ آبشار قیزیل چیر(بدلان) ۸۳

۲-۴-۳ مسجد ملا حسن ۸۴

۳-۴-۳ مسجد مطلب خان ۸۴

۴-۴-۳ موزه خوی ۸۵

۵-۴-۳ موزه خصوصی تاریخ هنر خوی ۸۶

۶-۴-۳ امامزاده سید بهلول ۸۶

۷-۴-۳ پل خاتون خوی ۸۷

۸-۴-۳ مسجد داش آغلیان ۸۸

۹-۴-۳ مقبره آقا یعقوب ۸۸

۱۰-۴-۳ حمام محمدبیک ۸۹

- ۹۰..... ۱۱-۴-۳ پل قطور خوی
- ۹۱..... ۱۲-۴-۳ ساختمان قدیم شهرداری
- ۹۲..... ۱۳-۴-۳ خانه کبیری
- ۹۳..... ۱۴-۴-۳ خانه یوسفی ها
- ۹۳..... ۱۵-۴-۳ کاروانسرای خان
- ۹۴..... ۱۶-۴-۳ کلیسای سورپ سرکیس
- ۹۵..... ۱۷-۴-۳ دروازه سنگی
- ۹۶..... ۱۸-۴-۳ مناره شمس تبریزی
- ۹۷..... ۱۹-۴-۳ مسجد سیدالشهداء
- ۹۷..... ۲۰-۴-۳ بازار قدیمی خوی
- ۹۹..... ۲۱-۴-۳ کلیسای مهلدان
- ۱۰۰..... ۲۲-۴-۳ مزار پوریای ولی
- ۱۰۰..... ۵-۳ منطقه حفاظت شده مراکان
- ۱۰۲..... ۱-۵-۳ رودخانه ارس
- ۱۰۳..... ۲-۵-۳ رودخانه آق چای
- ۱۰۷..... ۶-۳ ضمیمه تحلیلی نقشه ها
- ۱۲۵..... ۷-۳ منطقه حفاظت شده مراکان
- ۱۲۷..... ۱-۷-۳ شرح زیستگاه ها
- ۱۳۰..... ۲-۷-۳ مسیرهای تردد

فصل چهارم : پردازش و تجزیه و تحلیل داده ها

مقدمه	۱۳۳
۱-۴ یافته های توصیفی تحقیق	۱۳۳
۱-۱-۴ جنسیت	۱۳۳
۲-۱-۴ وضعیت سنی	۱۳۴
۳-۱-۴ وضعیت تأهل	۱۳۵
۴-۱-۴ وضعیت محل سکونت	۱۳۶
۵-۱-۴ وضعیت شغلی	۱۳۷
۶-۱-۴ وضعیت تحصیلات	۱۳۸
۲-۴ ارزیابی نقش توان های محیطی در توسعه توریسم شهرستان خوی	۱۳۹
۳-۴ یافته های تحلیلی تحقیق	۱۴۱
۴-۴ نقاط قوت ، نقاط ضعف ، فرصت ها و تهدیدهای گردشگری شهرستان خوی	۱۴۱
۱-۴-۴ تحلیل نقاط قوت ، نقاط ضعف ، فرصت ها و تهدیدها	۱۴۴
۲-۴-۴ تحلیل SWOT گردشگری شهرستان خوی از دیدگاه مردم	۱۵۲
۳-۴-۴ تحلیل SWOT گردشگری شهرستان خوی از دیدگاه مسئولین	۱۵۳
۴-۴-۴ تحلیل SWOT گردشگری شهرستان خوی از دیدگاه گردشگران	۱۵۴
۵-۴ تجزیه و تحلیل SWOT در جهت توسعه برنامه ریزی گردشگری شهرستان خوی	۱۶۳
۱-۵-۴ ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE)	۱۶۴
۲-۵-۴ ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE)	۱۶۶
۳-۵-۴ ماتریس داخلی و خارجی گردشگری شهرستان خوی (IE)	۱۶۸
۶-۴ ماتریس نقاط قوت ، ضعف ها ، فرصت ها و تهدیدها (SWOT)	۱۷۰

فصل پنجم : آزمون فرضیه ها و نتیجه گیری

مقدمه.....	۱۹۰
۱-۵ آزمون پاسخ سؤالات.....	۱۹۰
۱-۱-۵ آزمون پاسخ سؤال اول.....	۱۹۰
۲-۱-۵ آزمون پاسخ سؤال دوم.....	۱۹۲
۲-۵ تعیین راهبردها.....	۱۹۶
۳-۵ بحث و نتایج.....	۲۰۰
۴-۵ نتیجه گیری.....	۲۰۹
۵-۵ پیشنهادات.....	۲۱۰
۱-۵-۵ پیشنهادهایی در سطح محلی.....	۲۱۰
۲-۵-۵ پیشنهادهایی در سطح منطقه ای.....	۲۱۴
منابع مأخذ.....	۲۱۸

فهرست جداول

جدول (۱-۱) تعداد گردشگران جهان از سال ۱۹۹۹ الی ۲۰۰۶ میلادی به میلیون نفر.....	۳
جدول (۲-۱) رابطه t با درصد احتمال صحت گفتار.....	۱۲
جدول (۱-۲) پیش بینی تعداد گردشگران جهان تا سال ۲۰۲۰ ، ارقام به میلیون نفر.....	۱۵
جدول (۲-۲) اثرات اقتصادی گردشگری.....	۲۵

- جدول (۳-۲) اثرات سیاسی توسعه توریسم ۲۷
- جدول (۴-۲) اثرات محیط زیستی توسعه توریسم ۳۳
- جدول (۵-۲) سیستم طبقه بندی اتحادیه جهانی حفاظت برای مدیریت مناطق حفاظت شده ۵۴
- جدول (۶-۲) چهارچوب تحلیلی تدوین راهبرد ۶۴
- جدول (۷-۲) ماتریس SWOT ۶۷
- جدول (۸-۲) ماتریس برنامه ریزی راهبردی کمی ۷۰
- جدول (۱-۳) درصد ریزش های فصلی در حوزه آرس ۷۸
- جدول (۲-۳) تعداد جمعیت استان و متوسط رشد آن طی سالهای ۸۵ - ۱۳۳۵ ۸۱
- جدول (۳-۳) تعداد جمعیت شهرستان خوی بین سالهای ۱۳۹۰ - ۱۳۸۵ ۸۲
- جدول (۴-۳) تعداد گونه های کل و بز و قوچ و میش طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۸۰ ۱۰۴
- جدول (۵-۳) مساحت منطقه حفاظت شده مراکان به تفکیک زون ها ۱۰۶
- جدول (۱-۴) عوامل تأثیرگذار داخلی در گردشگری شهرستان خوی ۱۴۲
- جدول (۲-۴) عوامل تأثیرگذار خارجی در گردشگری شهرستان خوی ۱۴۳
- جدول (۳-۴) ماتریس نقاط قوت ، نقاط ضعف ، فرصت ها و تهدیدها برای شهرستان خوی ۱۴۵
- جدول (۴-۴) ماتریس SWOT از دیدگاه مردم ، مسئولین و گردشگران برای شهرستان خوی ۱۴۷
- جدول (۵-۴) اولویت بندی مولفه ها از دیدگاه مردم ، گردشگران و مسئولین ۱۵۵
- جدول (۶-۴) اولویت بندی نقاط قوت ، نقاط ضعف ، فرصت ها و تهدیدها از دیدگاه مردم ، گردشگران و مسئولین ۱۵۹
- جدول (۷-۴) ماتریس وزن دهی عوامل داخلی (IFE) ۱۶۴
- جدول (۸-۴) ماتریس وزن دهی عوامل خارجی (EFE) ۱۶۷
- جدول (۹-۴) ماتریس قوت ها ، ضعف ها ، فرصت ها و تهدیدها (SWOT) ۱۷۱

۱۷۵	جدول (۱۰-۴) ماتریس QSPM برای راهبردهای SO
۱۷۸	جدول (۱۱-۴) ماتریس QSPM برای راهبردهای WO
۱۸۰	جدول (۱۲-۴) ماتریس QSPM برای راهبردهای ST
۱۸۳	جدول (۱۳-۴) ماتریس QSPM برای راهبردهای WT
۱۸۵	جدول (۱۴-۴) مجموع امتیاز نهایی جذابیت راهبردها
۱۸۸	جدول (۱۵-۴) اولویت بندی جذاب ترین راهبردها

فهرست اشکال

۲۶	شکل (۱-۲) تهدیدات بالقوه توریسم
۳۰	شکل (۲-۲) تاثیرات فرهنگی و اجتماعی صنعت گردشگری
۳۲	شکل (۳-۲) صنعت گردشگری و محیط زیست
۳۵	شکل (۴-۲) تغییرات تعداد گردشگران جهان بین سالهای ۱۹۵۰ تا ۲۰۲۰ میلادی
	شکل (۵-۲) نمودار شاخص جذابیت اقلیمی برای ماه اوت در تعدادی از کشورهای اروپایی از نظر گردشگران آلمانی
۴۱	
۵۱	شکل (۶-۲) اکوتوریسم به مثابه یک فرصت
۶۸	شکل (۷-۲) نمودار ماتریس داخلی و خارجی
۷۳	شکل (۱-۳) نقشه موقعیت شهرستان خوی در استان و کشور
۷۵	شکل (۲-۳) نقشه زمین شناسی شهرستان خوی با مقیاس ۱:۵۰۰۰۰
۷۷	شکل (۳-۳) نقشه پراکنش دمای شهرستان خوی
۷۹	شکل (۴-۳) نقشه پراکنش بارش شهرستان خوی

- شکل (۳-۵) نقشه قدیمی قلعه خوی ۸۱
- شکل (۳-۶) آبشار قیزیل چیر (بدلان) ۸۳
- شکل (۳-۷) مسجد ملا حسن ۸۴
- شکل (۳-۸) مسجد مطلب خان ۸۵
- شکل (۳-۹) موزه خوی ۸۶
- شکل (۳-۱۰) امامزاده سید بهلول ۸۷
- شکل (۳-۱۱) پل خاتون خوی ۸۸
- شکل (۳-۱۲) مقبره آقا یعقوب ۸۹
- شکل (۳-۱۳) حمام محمدییک ۹۰
- شکل (۳-۱۴) پل قطور خوی ۹۱
- شکل (۳-۱۵) ساختمان قدیم شهرداری ۹۲
- شکل (۳-۱۶) خانه کبیری ۹۳
- شکل (۳-۱۷) کاروانسرای خان ۹۴
- شکل (۳-۱۸) کلیسای سورپ سرکیس ۹۵
- شکل (۳-۱۹) دروازه سنگی ۹۵
- شکل (۳-۲۰) مناره شمس تبریزی ۹۶
- شکل (۳-۲۱) مسجد سیدالشهداء ۹۷
- شکل (۳-۲۲) نمایی از بازار قدیمی خوی ۹۸
- شکل (۳-۲۳) کلیسای مهلذان ۹۹
- شکل (۳-۲۴) مزار پوریای ولی ۱۰۰
- شکل (۳-۲۵) نقشه منطقه حفاظت شده مراکان ۱۰۱

- شکل (۳-۲۶) منظره ای از جمعیت حیات وحش مراکان..... ۱۰۲
- شکل (۳-۲۷) نمودار تعداد گونه قوچ و میش در منطقه حفاظت شده مراکان طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۸۰..... ۱۰۵
- شکل (۳-۲۸) نمودار تعداد گونه کل و بز در منطقه حفاظت شده مراکان طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۸۰..... ۱۰۵
- شکل (۳-۲۹) نقشه مدل ارتفاعی دیجیتالی..... ۱۰۸
- شکل (۳-۳۰) نقشه پراکنش ایستگاه های هواشناسی (بارش)..... ۱۰۹
- شکل (۳-۳۱) نقشه دما بر روی ارتفاعات..... ۱۱۰
- شکل (۳-۳۲) نقشه شبکه هیدروگرافی..... ۱۱۱
- شکل (۳-۳۳) نقشه شیب..... ۱۱۲
- شکل (۳-۳۴) نقشه جهات جغرافیایی..... ۱۱۳
- شکل (۳-۳۵) نقشه موقعیت آبادی ها در شبکه راهها..... ۱۱۴
- شکل (۳-۳۶) نقشه قابلیت استعداد اراضی..... ۱۱۷
- شکل (۳-۳۷) نقشه نوع پوشش گیاهی..... ۱۱۹
- شکل (۳-۳۸) نقشه اماکن توریستی شهرستان خوی..... ۱۲۰
- شکل (۳-۳۹) نقشه اماکن فرهنگی-تاریخی شهر خوی..... ۱۲۲
- شکل (۳-۴۰) کهنه ده روستای قریس..... ۱۲۴
- شکل (۳-۴۱) نقشه محدوده های امن (ممنوع التعلیف)..... ۱۲۶
- شکل (۳-۴۲) نقشه محل آشیان سازی و زاد آوری گونه های بارز پرندگان..... ۱۲۷
- شکل (۳-۴۳) نقشه زیستگاه کل و بز..... ۱۲۸
- شکل (۳-۴۴) نقشه زیستگاه قوچ و میش..... ۱۲۹

- شکل (۱-۴) توزیع پاسخگویان برحسب جنس ۱۳۴
- شکل (۲-۴) درصد وضعیت سنی پاسخ دهندگان ۱۳۵
- شکل (۳-۴) درصد وضعیت تأهل پاسخ دهندگان ۱۳۶
- شکل (۴-۴) درصد محل سکونت پاسخ دهندگان ۱۳۷
- شکل (۵-۴) وضعیت شغلی پاسخ دهندگان ۱۳۸
- شکل (۶-۴) وضعیت تحصیلی پاسخ دهندگان ۱۳۹
- شکل (۷-۴) نقش توان های محیطی در توسعه توریسم شهرستان خوی از نظر مردم ۱۴۰
- شکل (۸-۴) نقش توان های محیطی در توسعه توریسم شهرستان خوی از نظر مسئولین ۱۴۰
- شکل (۹-۴) نقش توان های محیطی در توسعه توریسم شهرستان خوی از نظر گردشگران ۱۴۱
- شکل (۱۰-۴) ماتریس داخلی و خارجی گردشگری شهرستان خوی ۱۶۹
- شکل (۱-۵) نقشه پهنه بندی آمایش توریستی شهرستان خوی ۲۰۱

فصل اول

کلیات تحقیق

شناسایی و معرفی ویژگی ها ، جذابیت ها و توانایی های بالقوه و بالفعل جاذبه ها ، از ارکان اساسی صنعت گردشگری بوده و معیاری است برای تعیین ظرفیت پذیرش گردشگران ، برنامه ریزی توسعه پایدار و مدیریت بازاریابی . به طور کلی ، منابع گردشگری از نظر پراکنش مکانی - فضایی و ویژگی های خاص ، به دلیل قدمت و سابقه تاریخی ، وجود عناصر باارزش و منحصر بفرد ، جذابیت های بصری ، جنبه های قداست و تبرک ، طبیعی یا فرهنگی بودن و ... پاسخگوی بخش های خاصی از بازار است . (طرح جامع توسعه گردشگری استان تهران ، ۱۱۲)

با توجه به بررسی های صورت گرفته ، جمهوری اسلامی ایران یکی از ۱۰ کشور اول جهان از نظر جذابیت های گردشگری است اما آنچه مسلم است ، این کشور با وجود داشتن پتانسیل های بسیاری در زمینه گردشگری ، متأسفانه هنوز نتوانسته به آن درجه از اعتبار و جایگاه واقعی خود دست یابد چرا که سهم گردشگری کشور ما از تولید ناخالص ملی ، فقط ۱ درصد است . (محرم زاده ، ۱۳۸۴)

با توجه به ناشناخته ماندن منطقه مورد مطالعه و درصد بالای بیکاری جوانان ، لازم است با استفاده از تمامی امکانات و قابلیت ها در جهت رفع محرومیت ، ایجاد اشتغال و کسب درآمد از راه های مختلف اقدام شود بدین منظور ، با توجه به گسترش صنعت گردشگری به عنوان فعالیتی فرابخشی که با حوزه های مختلفی نظیر اقتصاد ، کشاورزی ، فرهنگ ، محیط زیست و خدمات در تعامل است و تجربیات سایر مناطق جهان که نشان داده توسعه آن در هر منطقه باعث رشد و پیشرفت اقتصادی - اجتماعی آن منطقه شده ، این صنعت می تواند به عنوان یکی از ابزارهای اصلی توسعه این منطقه مورد توجه قرار گیرد ضمن اینکه در این پژوهش ، سعی شده که با بررسی توان های محیطی - گردشگری و معرفی جاذبه های مختلف گردشگری در این شهرستان ، گام های مؤثری در جهت توسعه توان توریستی و اکوتوریستی منطقه و همچنین جذب گردشگران بیشتر برداشته شود و به فراخور این عمل ، زمینه فرار از بن بست ناشناخته ماندن این قابلیت ها در راستای توسعه منطقه و مدیریت بهینه در بهره برداری از این جاذبه ها فراهم آید تا ضمن افزایش منفعت و سود اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی و زیست محیطی ، بتوان تأثیرات منفی حاصل از آن را به حداقل کاهش داد .

۱-۱ بیان مسأله و سؤالات تحقیق

هر منطقه با توجه به قابلیت ها و امکانات ژنتیک و ذاتی خود (اعم از توان ها و قابلیت های طبیعی و فرهنگی - تاریخی) می تواند در محور توسعه قرار گیرد این شناخت ، همراه با آگاهی از محدودیت های آن ، در امر برنامه ریزی و توسعه پایدار ، نقش عمده ای ایفا می کند بر همین اصل ، توسعه گردشگری در مناطق مختلف ، می تواند به ازدیا د سرمایه های جغرافیایی ، کیفیت مناظر طبیعی و حفظ فرهنگ محلی کمک کند با لحاظ نمودن اصول توسعه پایدار ، صنعت گردشگری در مناطق مختلف ، زمینه توسعه اقتصادی - اجتماعی را فراهم و موجبات اشتغال و درآمدزایی و سبب تحرک سایر فعالیت های خدماتی ، صنعتی و کشاورزی می شود گردشگری فعالیتی است که توسعه مطلوب آن ، در گرو توسعه زنجیرهوار تمامی بخش های فعال در نظام عرضه و تقاضا می باشد بنابراین گام اولیه برای دستیابی به این هدف ، شناخت ظرفیت های گردشگری مناطق می باشد و تحلیل این قابلیت ها به گونه ای جغرافیایی ، ضرورتی اجتناب ناپذیر خواهد بود.

ولی از آنجایی که این قابلیت ها و امکانات عمدتاً در بسیاری از مناطق کشورمان ناشناخته مانده ، این عدم شناخت ، ضعف عمده استفاده بهینه از توانمندیهای محیطی ، در توسعه پایدار است در این میان ، توریسم ، صنعتی سبز و توسعه ای متناسب با توان ها و پتانسیل های محیطی هر منطقه است و می تواند از ابعاد مختلف مٹ فرهنگی ، تاریخی ، طبیعی و ... مورد بررسی قرار گیرد و شناخت و توسعه این توانمندیها ، می تواند در مدیریت توسعه بهینه هر منطقه ای ، نقش بسزایی داشته باشد.

توریسم و اکوتوریسم چنانچه با اصول پایداری ع جین شوند می توانند ضمن تلفیق و یکپارچگی با سایر بخش های اقتصادی و اجتماعی ، به عنوان یک اهرم مؤثر ، کشور را در جهت تحقق هدف های توسعه پایدار سوق دهند ضمناً ، گردشگری این فرصت را نیز برای انسانها بوجود می آورد تا حین لذت بردن از شگفتیهای طبیعی و انسانی ، همزمان بتوانند ضمن آشنایی با فرهنگ های دیگر ، تفاوت های فرهنگی را درک و در طرف مقابل ، ضمن پایبندی به فرهنگ و ارزش های سنتی ، از ظرفیت ها و توانمندیهای بالقوه کشور ، در راستای ارتقای سطح زندگی ببینند.

ایران به عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه ، که ذخایر نفتی آن به عنوان منبع اصلی کسب درآمد در آینده ای نه چندان دور به پایان می رسد ، برای ایجاد یک توسعه همه جانبه و پایدار و هم چنین جایگزینی